**STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS**

| Dalyko (modulio) pavadinimas | Kodas |
|---|---|
| **Kultūros ir medijų teorijos** | |

| Dėstytojas / a (-ai) | Padalinys (-iai) |
|---|---|
| **Koordinuojantis (-i):** doc. dr. Paulius Jevsejevas<br><br>**Kitas / a (-i):** lekt. Dmitrij Gluščevskij | Filologijos fakultetas, Literatūros, kultūros ir vertimo tyrimų institutas, A. J. Greimo semiotikos ir literatūros teorijos centras |

| Studijų pakopa | Dalyko (modulio) tipas |
|---|---|
| Pirma (BA) | Privalomas (Lietuvių filologija: kultūros ir medijų studijos) / pasirenkamas (individualiosios studijos) |

| Įgyvendinimo forma | Vykdymo laikotarpis | Vykdymo kalba (-os) |
|---|---|---|
| Kontaktinis (auditorinis arba nuotolinis) ir savarankiškas darbas | 6 semestras | lietuvių |

| Reikalavimai studijuojančiajam | |
|---|---|
| **Išankstiniai reikalavimai:** nėra | **Gretutiniai reikalavimai (jei yra):** nėra |

| Dalyko (modulio) apimtis kreditais | Visas studento darbo krūvis | Kontaktinio darbo valandos | Savarankiško darbo valandos |
|---|---|---|---|
| 5 | 142 | 64 | 78 |

| Dalyko (modulio) tikslas | | |
|---|---|---|
| Suteikti kultūros teorijos, medijų teorijos žinių, ugdyti teorinio teksto skaitymo ir interpretavimo, teoriniu išmanymu argumentuotos diskusijos įgūdžius, ugdyti skirtingų medijų tekstų, reiškinių, infrastruktūrų analizės, interpretavimo, vertinimo įgūdžius, ugdyti samprotaujamojo rašymo įgūdžius | | |
| **Dalyko (modulio) studijų rezultatai** | **Studijų metodai** | **Vertinimo metodai** |
| Kursą išklausę studentai: | | |
| Susipažins su svarbiausiomis klasikinėmis ir šiuolaikinėmis kultūros ir medijų teorijomis, jų prielaidomis ir kertinėmis sąvokomis | paskaitų medžiagos ir teorinių tekstų nagrinėjimas, žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu | darbas seminarų metu, savarankiško darbo žodiniai pristatymai, egzamino rašto darbas |
| Įgis supratimą apie įvairių kultūros ir medijų sampratų santykį Vakarų mokslinėje paradigmoje | paskaitų medžiagos ir teorinių tekstų nagrinėjimas, žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu | darbas seminarų metu, savarankiškas darbas, egzamino rašto darbas |
| Įgis gebėjimus nagrinėti ir kritiškai vertinti kultūros reiškinių sandarą ir medijų reikšmę iš įvairių teorinių perspektyvų | paskaitų medžiagos ir teorinių tekstų nagrinėjimas, žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu | darbas seminarų metu, savarankiškas darbas, egzamino rašto darbas |

| | | |
|---|---|---|
| Išmoks savarankiškai gilinti supratimą apie kultūros ir medijų funkciją šiuolaikiniame pasaulyje: rinkti, analizuoti ir tematizuoti informaciją, daryti išvadas apie kultūrinius ir medijų reiškinius | paskaitų medžiagos ir teorinių tekstų nagrinėjimas, žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu | darbas seminarų metu, savarankiškas darbas, egzamino rašto darbas |
| Gebės kritiškai vertinti informaciją, analizuoti reiškinius, įžvelgti sudėtines dalis ir ryšius tarp jų; gebės kelti probleminius klausimus, dalyvauti diskusijose, argumentuoti savo nuomonę. | paskaitų medžiagos ir teorinių tekstų nagrinėjimas, žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu | darbas seminarų metu, savarankiškas darbas, egzamino rašto darbas |
| Gebės kelti individualius veiklos tikslus, jų siekti, pasirinkdamas tinkamas strategijas, reikalingus išteklius ir metodus. | žodinių pristatymų ir rašto darbų rengimas bei svarstymas, diskusijos seminarų metu | darbas seminarų metu, savarankiškas darbas, egzamino rašto darbas |

| **Temos** | **Kontaktinio darbo valandos** | | | | | | | **Savarankiškų studijų laikas ir užduotys** | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Paskaitos | Konsultacijos | Seminarai | Pratybos | Laboratoriniai darbai | Praktika | **Visas kontaktinis darbas** | **Savarankiškas darbas** | **Savarankiškai atliekamos užduotys** |
| 1. Modernioji kultūros sąvoka kaip atsakas į pramoninio kapitalizmo ir nacionalizmo nulemtas socialines permainas. Kultūros sąvoka kaip socialinė abstrakcija ir kaip individualaus gyvenimo akiratis. Kultūra kaip jautimo struktūra (structure of feeling). Tautinė sąmonė kaip medijų kapitalizmo formuojama terpė. | 4 | | 4 | | | | | 8 | Zygmunt Bauman, *Kultūra takiojoje modernybėje*, 2015, pp. 7–42.<br><br>Raymond Williams, "The Analysis of Culture", *The Long Revolution*, 1961, pp. 41–71. |
| 2. Kultūra ir menas. Menas kaip pavyzdinė kultūrinė veikla. Meno pozicionavimas kapitalistinės visuomenės santvarkos atžvilgiu. Menininko figūra. | 2 | | | | | | | | |
| 3. Kultūra ir ideologija. Ideologijos sampratos. Kultūra kaip ideologijos kritika ir ideologinė kultūros kritika. Ideologija ir kasdienybė. Medijos ir hegemonija: nuo pritarimo gamybos iki poliarizacijos. | 4 | | 2 | | | | | 4 | Nijolė Keršytė, „Ideologija anapus idėjų", *Athena*, Nr. 15, 2020, pp. 169–197. |
| 4. Kultūra ir kultūros industrija. Liaudies kultūra, masinė kultūra, populiarioji kultūra, aukštoji kultūra. Reklama ir rinkodara kaip kultūros reiškiniai. Subkultūra ir kontrkultūra. Populiarusis menas. Vartojimo ir reginio kultūra. | 6 | | 6 | | | | | 12 | John Fiske, *Populiariosios kultūros supratimas*, pp. 7–46. |

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | | | Artūras Tereškinas, „Ką reiškia būti įžymybe Lietuvoje: pasiklydę emocijose“, *Popkultūra: jausmų istorijos, kūniški tekstai*, pp. 49–68.<br><br>Artūras Tereškinas, „Skausmo terapija ir kentėjimo rinka televizijos pokalbių laidose“, *Popkultūra: jausmų istorijos, kūniški tekstai*, pp. 28–45.<br><br>Jean Baudrillard, „Simuliakrai eina pirma“, *Simuliakrai ir simuliacija*, 7–54. |
| 5. Medijų ekologija. Sakytinė ir rašytinė kultūra. Gutenbergo revoliucija. Elektrinės medijos ir globalusis kaimas. | 2 | | 2 | | | | | 4 | Walter Benjamin, „Meno kūrinys techninio jo reprodukuojamumo epochoje“, *Nušvitimai*, pp. 214–243 |
| 5. Spausdintinė kultūra ir televizinė kultūra. Spausdintinės kultūros istorinis antropologinis modelis. Spaudos vertybinė kultūrinė kritika. Spauda ir literatūra. Televizija kaip socialinių santykių ir savimonės persitvarkymo veiksnys. Televizijos kultūrinė kritika. Televizijos teorija. Realizmas ir realybės televizija. Romanas ir serialas. Postraštinga visuomenė. | 4 | | 4 | | | | | 8 | Stanley Cavell, “The Fact of Television”, *Daedalus*, Vol. 111, No. 4, 1982, pp. 75–96.<br><br>Neil Postman, “The Peek-a-Boo World”, *Amusing Ourselves to Death*, 2005 pp. 64–80 |
| 6. Kompiuterinė ir internetinė kultūra. Interneto utopijos ir realybė: kibererdvės dialektika. Duomenų bazės kultūrinė logika. Skaitmeninė būtis ir kiborgo teorinė figūra. Socialinių medijų istorinis savitumas. Platformų internetas ir sušikimas (enshittification). | 4 | | 2 | | | | | 4 | William J. Mitchell, “Replacing Place”, *The Digital Dialectic. New Essays on New Media*, 2000, pp. 112–128. |

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 7. Muzikos kultūra ir medijos. Radijas ir kultūros industrija. Gyvumas. Platforminis klausymasis. | 2 | | 2 | | | | | 4 | Philip Auslander, “Liveness and discourses of authenticity in music”, *Liveness. Performance in a Mediatized Culture*, 3rd ed., 2022, pp. 81–123. |
| 7. Erdvė kaip socialinių santykių ir kasdienių praktikų produktas. Didmiestis, anonimiškumas ir juslinė patirtis. Erdvės planavimas, naudojimas ir pasisavinimas. Viešosios, privačios ir vartojimo erdvės. Navigacija, ekranai ir kasdienio judėjimo organizavimas. | 2 | | 2 | | | | | 4 | Marc Augé, *Ne-vietos. Supermodernybės antropologijos įvadas*. Vilnius: Phi knygos, 2026 (ištrauka). |
| 8. Kultūra ir gamta. Gamtos medijavimas ir gamta kaip medija. Antropocenas. | 2 | | | | | | | | |
| 9. Studentų pranešimai apie pasirinktus reiškinius ir diskusija. | | | 8 | | | | | 12 | Teoriškai reflektuoti pasirinktą kultūros reiškinį. Parengti pranešimą ir dalyvauti diskusijoje. |
| Teorinio teksto pristatymo seminare rengimas | | | | | | | | 6 | Išnagrinėti pasirinktą tekstą, pasiruošti pristatyti jį seminarui ir vesti diskusiją. |
| Egzamino rašto darbo rengimas | | | | | | | | 12 | Išnagrinėti pasirinktą sąvoką ar prielaidą ir parengti rašto darbą. |
| **Iš viso** | **32** | | **32** | | | | **64** | **78** | |

| Vertinimo strategija | Svoris proc. | Atsiskaitymo laikas | Vertinimo kriterijai |
|---|---|---|---|
| Darbas seminaruose ir paskaitose | 20% | Semestras | Aktyvus dalyvavimas grupiniame darbe, susipažinimas su kurso literatūra, gebėjimas kelti probleminius klausimus ir orientuotis kurso medžiagoje |
| Pranešimų parengimas, pristatymas ir dalyvavimas diskusijose seminaruose | 30% | Semestras | Gebėjimas rišliai, skaidriai ir problemiškai pristatyti medžiagą, nustatyti pristatomo kultūros reiškinio teorinį konceptualinį branduolį, susieti teorizuojamą reiškinį su ankstesnių paskaitų ir seminarų medžiaga |
| **Be pateisinamos priežasties daugiau nei 1/3 seminarų praleidę studentai prie egzamino neprileidžiami.** | | | |
| Egzamino rašto darbas: pasirinktos kultūros arba medijų teorijos, jos prielaidų ir (arba) kertinių sampratų išplėstinis apibrėžimas ir interpretacija. | 30% | Egzaminų sesija | Gebėjimas formuluoti interpretaciją orientuojantį klausimą ar hipotezę, remiantis korektiškai pasirinktais pirminiais ir antriniais teoriniais šaltiniais tikslingai nagrinėti objektą, daryti pagrįstas interpretacines išvadas.<br><br>**Kuriant tekstus galioja akademinio sąžiningumo ir etiško darbo su generatyviniu dirbtiniu intelektų (GDI) principai[1] (žr. Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Generatyvinio dirbtinio intelekto naudojimo gaires). Jeigu** |

[1] Žr. Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Generatyvinio dirbtinio intelekto naudojimo gaires. Prieiga internete: <https://www.flf.vu.lt/dokumentai/GDI_gaires.pdf> (žiūrėta 2026 11 03).

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | **rašydamas (-a) rašto darbus studentas (-ė) naudojo GDI, tai pristatydamas (-a) rašto darbus, tekste privalo aiškiai nurodyti, kaip, kokiems tikslams GDI buvo naudotas. Vertindami rašto darbus, dėstytojai turi teisę žodžiu ir / arba raštu patikrinti studento (-ės) darbo autorystę. Studentui (-ei) negebant paaiškinti savo rašto darbų tekstų, negebant atsakyti į su pateiktais tekstais susijusius konkrečius klausimus, galima darbą laikyti parengtu nesąžiningai.** |
| Egzaminas žodžiu | 20% | Egzaminų sesija | Gebėjimas rišliai ir skaidriai iškleisti, tikslinti problemines egzamino rašto darbo vietas, ginti savo poziciją ir/arba pateikti apibrėžimus bei atlikti palyginimus, demonstruojančius kurso medžiagos įsisavinimą |

| **Autorius (-iai)** | **Leidimo metai** | **Pavadinimas** | **Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas** | **Leidykla ar internetinė nuoroda** |
|---|---|---|---|---|
| **Privaloma literatūra** | | | | |
| Marc Augé | 2026 | *Ne-vietos. Supermodernybės antropologijos įvadas*. Vertė Laurynas Norus | | Vilnius: Phi knygos |
| Philip Auslander | 2022 | *Liveness. Performance in a Mediatized Culture*, 3rd ed. | | London and New York: Routledge |
| Zygmunt Bauman | 2015 | *Kultūra takiojoje modernybėje*. Vertė Kęstas Kirtiklis | | Vilnius: Apostrofa |
| Jean Baudrillard | 2002 | *Simuliakrai ir simuliacija*. Vertė Marius Daškus. | | Vilnius: Baltos lankos |
| Walter Benjamin | 2026 | *Nušvitimai*. Vertė Laurynas Katkus | | Vilnius: Hubris |
| Stanley Cavell | 1982 | “The Fact of Television” | *Daedalus*, Vol. 111, No. 4 | |
| John Fiske | 2008 | *Populiariosios kultūros supratimas*. Vertė Elena Macevičiūtė | | Vilnius: Žara |
| sNijolė Keršytė | 2020 | „Ideologija anapus idėjų“ | *Athena*, Nr. 15 | |
| Peter Lunenfeld (ed.) | 2000 | *The Digital Dialectic. New Essays on New Media* | | Cambridge, Mass. London, UK: The MIT Press |
| | | | | |
| Neil Postman | 1985 | *Amusing Ourselves to Death* | | Penguin Books |
| Artūras Tereškinas | 2013 | *Popkultūra: jausmų istorijos, kūniški tekstai* | | Vilnius: Kitos knygos |
| Raymond Williams | 1961 | *The Long Revolution* | | New York: Columbia University Press London: Chatto & Windus |
| **Papildoma literatūra** | | | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Clifford James Geertz | 2005 | *Kultūrų interpretavimas*. Sudarė Arūnas Sverdiolas, vertė Antanas Danielius, Arūnas Gelūnas, Edgaras Platelis, Ingrida Tatolytė | | Vilnius: Baltos lankos |
| | | | | |

Atnaujinta: 2026-11-19